

V tej številki revije *Otrok in knjiga* po dogovoru z organizatorji Pravljičnega dne in posvetovanja napovedujemo

načrtovani zbornik referatov s prispevkom Andreje Babšek *Pravljična in ženskost* (gl. str. 36).

Maruša Avguštin

ZNAČILNOSTI 8. SLOVENSKEGA BIENALA ILUSTRACIJE

8. slovenski bienale ilustracije, ki je tudi tokrat potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani, ni prinesel nič izrazito novega, vendar je razstava pokazala, da še vedno raste. Znotraj utrjenih pravil za sprejem avtorjev na razstavo je bilo zaznati premike, ki že dalj časa kažejo na naraščajočo veljavo ilustracije na sploh, na njeno poseganje na področja literarnih del, namenjenih odraslim, kjer izstopa poezija, in na večjo zastopanost ilustracij v revijalnem in dnevnem tisku za odrasle. Razstava je opozorila na nekatere izjemne ilustratorske dosežke tako v klasični slikarski ilustraciji kot v rabi novih tehnologij, kjer se računalnik zares izkazuje le kot eno od likovnih orodij, s katerim so v načelu možni enaki dosežki, kot jih dajeta čopič ali ročna risba. Večje število mladih ilustratorjev, med njimi tudi kar nekaj študentov, vnaša v ilustracijo novo likovno senzibilnost in tako pritrjujejo misli Marijana Tršarja, ki je v knjigi *Slovenska slikanica in knjižna ilustracija za mladino 1945–1975* (Mladinska knjiga, 1978) zapisal, da bo nove ilustratorske izraze prinesla nova generacija slikarjev. Njegova napoved se še posebej v zadnjih letih vidno uresničuje. Morda pa ni zanemarljivo, da je bila na zadnjem bienalu prav med mladimi razstavljalci pogosta raba črno-bele risbe s svinčnikom.

Hkratno ogledovanje ilustracij in spremljajočih ilustriranih knjig na raz-

stavi je opozorilo na skrite čare podob v knjigah, ki včasih na stenah niso bili tako očitni.

Avtorskih slikanic je bilo na prireditvi razmeroma malo, a so predstavljale zelo različne vsebine in likovne ponazoritve. Izvirnost in izjemnost **Lile Prap** je v njeni sposobnosti združevanja igrivosti in poučnosti v besedah in značilni likovni govorici, ki se približuje znakom in ob tem ohranja igrivost in polno izrazno moč, privlačno otrokom in odraslim. Na bienalu je bila zastopana z avtorsko slikanico *Kam gredo sanje?* (Mladinska knjiga, 2008), **Eka Vogel**nik je z *Okci, dober dan* (Mladinska knjiga, 2006) v akvarelni tehniki duhovito obdelala stare otroške igre s prepletom besednih, glasbenih in lutkovnih elementov kot hommage Mariji Vogelnik. **Andreja Pekl**ar je za svojega *Varuha* (Inštitut LU, Ljubljana, 2006) uporabila tuš in računalnik in z besedilom in s slikami sugestivno posredovala filozofsko obarvano zgodbo, namenjeno odraslim. Njena luna je na razstavi izžarevala skrivnostno magično moč in obvladovala velik del prostora.

Humorja je bilo na 8. slovenskem bienalu ilustracij bolj malo.

Troje tehnično različnih obravnav ob hkratni vrhunski izvedbi in izrazni intenzivnosti v interpretaciji literarnih predlog so prispevali Zvonko Čoh, Kostja Gatnik in Alenka Sottler.

Zvonko Čoh je v tehniki tempere v sivo-rumeno-rjavem koloritu s svetlobnim preigravanjem povsem slikarsko, z nadihom romantike interpretiral literarno predlogo Marjana Kovačeviča *Beltram* (knjiga je bila še v tisku). **Kostja Gatnik**, vsestranski likovnik, mojster stripa in suvereni uporabnik računalnika, je z inventivno igro belega črtovja za pajčevino v sivo-modrem obokanem kletnem prostoru opuščene pekarnice s stebri s pomočjo računalnika ustvaril večpomensko likovno mojstrovino, ob kateri so ostale ilustracije zgodbe *Pekarna Mišmaš* kar nekako zbledele. **Alenka Sottler** pa je z belo in črno tempero za *Privide* Nika Grafenauerja z bogastvom tankih »grafičnih« potez ustvarila občutek zvenenja strun na godalih, z množico ekspresivno poudarjenih glavic, nataknenih na igle in zabodenih v srce, pa s kontrastom črno-belih linij ozadja in belih kubusov glav prepričljivo posegla na globlji izrazni nivo, v katerem se prepletajo čustva in razum, ki nosijo tako pesnikovo kot slikarkino sporočilo. Kljub rabi različnih tehnik za dvojne različnih literarnih predlog dveh avtorjev srednje generacije odkrivamo prav v njihovih stvaritvah tiste značilnosti sodobne moderne ilustracije, v kateri naravno sobivata fantazija in razum. Z računalniško obdelanim *Varuhom* se jima je približala **Andreja Peklar**.

Le peščica omenjenih imen razstavljalcev ne želi zmanjšati vrednosti prispevkov ostalih ilustratorjev /ilustratorok, saj se vsak/ vsaka med njimi ponaša s svojo poetiko, ki je včasih, kakor je bilo že omenjeno, očitnejša v knjigi kot na steni.

Če smo pred leti kdaj pa kdaj ugotavljali le zunanje posnemanje likovnih novosti v ilustraciji, je bilo tokrat »samo« oblikovalskega pristopa k interpretaciji besedil malo. Mlada generacija naravno izhaja iz novega likovnega pojmovanja, medtem ko je starejša v uvajanju novosti

previdna in zvečine ohranja svojo preizkušeno likovno poetiko. Ilustracija kot posebna veja likovne umetnosti ostaja prej ko slej vezana na besedno predlogo, zato mora ilustrator svoj avtorsko prepoznavni likovni izraz uveljaviti znotraj z besedilom zamejenega prostora. Če je ilustracija namenjena otrokom, mora upoštevati tudi naslovnika. In vendar te omejitve ustvarjalnemu slikarju/ilustratorju dopuščajo zadostno mero svobode, da lahko ustvari pravo ilustratorsko umetnino, o čemer nas je z najboljšimi deli prepričal tudi 8. slovenski bienale ilustracije.

Udeleženci 8. slovenskega bienala ilustracije:

Na 8. slovenskem bienalu ilustracije je sodelovalo 56 avtorjev: Aleksander Brezlan (roj. 1981), Suzana Bricelj (roj. 1971), Tina Brinovar (roj. 1977), Andreja Brulc (roj. 1968), Mojca CERJAK (roj. 1959), Igor Cvetko (roj. 1949), Marjeta Cvetko (roj. 1953), Zvonko Čoh (roj. 1956), Danijel Demšar (roj. 1954), Milan Erič (roj. 1956), Milanka Fabjančič (roj. 1981), Kostja Gatnik (roj. 1945), Jelka Godec Schmidt (roj. 1958), Ančka Gošnik Godec (roj. 1927), Andreja Gregorič (roj. 1972), Adriano Janežič (roj. 1972), Natan Jurančič (roj. 1973), Bojan Jurs (roj. 1950), Saša Kerkoš (roj. 1977), Ana Košir (roj. 1970), Maša Kozjek (roj. 1974), Polona Kunaver Ličen (roj. 1975), Martina Ljubič (roj. 1980), Darja Lovak (roj. 1948), Polona Lovšin (roj. 1973), Marjan Manček (roj. 1948), Zarja Menart (roj. 1984), Dušan Muc (roj. 1952), Marija Nabernik (roj. 1983), Irena Ocepek (roj. 1979), Radko Oketič (roj. 1953), Kiki Omerzel (roj. 1971), Erika Omerzel Vujić (roj. 1971), Živa Pahor (roj. 1967), Mirna Pavlovec (roj. 1953), Andreja Peklar (roj. 1962), Lilijana Praprotnik Zupančič – Lila Prap (roj. 1955), Arjan Pregl (roj. 1973), Marija Prelog (roj. 1954), Matjaž Schmidt (roj.

1948), Vladimir Segalla (roj. 1951), Daša Simčič (roj. 1963), Rudi Skočir (roj. 1951), Alenka Sottler (roj. 1958), Magda Starec Tavčar (roj. 1946), Damijan Stepančič (roj. 1969), Matej Stupica (roj. 1987), Peter Škerl (roj. 1973), Maja Šubic (roj. 1965), Gorazd Vahen (roj. 1969), Emi Vega (roj. 1953), Eka Vogelcnik (roj. 1946), Žarko Vrezec (roj. 1950), Ana Zavadlav (roj. 1970).

Izbor razstavljalcev je opravila strokovna žirija v sestavi: predsednica Tanja Mastnak in člani Ranko Novak, Silvan Omerzu, Iztok Premrov in Nina Pirnat Spahič.

Spremljajoče razstave 8. slovenskega bienala ilustracij

- *Hommage Mariju Preglju* (1913–1967) z ilustracijami za Homerjevo *Iliado* in *Odisejo*, za *Belega očnjaka* Jacka Londona, za *Francoske* in *Afriške pravljice* in za ilustracije *Petra Pana* J. M. Barrieja.
- *Razstava ilustracij Štefana Planinca* (1925) za knjigo Erica Knighta *Lassie se vrača*, za *Pesmi za lačne sanjavec* Milana Dekleve in kopije

ilustracij za *Tajno društvo PGC* Antona Ingoliča.

- Slovenski spremljajoči razstavi bienala je prvič doslej dopolnjevala *razstava nagrajenih ilustracij Bienala v Bratislavi (BIB) od njegove ustanovitve 1969*.

Nagrade:

- Smrekarjevo nagrado je prejel KOSTJA GATNIK,
- plaketi ALENKA SOTTLER in ŽARKO VREZEC,
- priznanji ALEKSANDER BREZLAN in MATEJ STUPICA,
- nagrada za življenjsko delo je bila podeljena ŠTEFANU PLANINCU.

Zaradi zglednega sodelovanja med Galerijo Cankarjevega doma in Ilustratorsko sekcijo ZDSLJU je bil doslej vsak bienale slovenske ilustracije bogatejši in oblikovalsko iznajdljivejši. Z vključitvijo nagrajenih del bienala ilustracij v Bratislavi (BIB) 8. slovenski bienale ilustracije pogloblja strokovne stike s prestižno svetovno ilustratorsko razstavo, na kateri so naši avtorji redni gostje in tudi prejemniki nagrad.

Maruša Avguštin

SEJEM OTROŠKIH KNJIG V BOLOGNI (23.–26. 3. 2009)

Opazna posebnost letošnjega sejma knjig je bilo manjše število stojnic, še posebej italijanskih. Naše knjižničarke so ugotovljale, da po eni strani slikanice ne prinašajo nobenih bistvenih novosti, po drugi strani pa jih je čudila nagrada za knjigo španskega ilustratorja Ajubela, ki je brez besed, le z ilustracijami oblikoval znamenito Defoejevo knjigo *Robinson Crusoe*. Spraševale so se, ali res slike lahko povsem nadomestijo besede.

Estetski oblikovani sta bili slovenski stojnici Mladinske knjige in Gospodarske zbornice Slovenije s pestro ponudbo slikanic in ilustriranih knjig slovenskih avtorjev in znamenitih svetovnih pravljicarjev, opremljenih z deli slovenskih ilustratorjev. Obiskovalcem sta bila na razpolago bogata kataloga v angleškem jeziku.

Častni gost sejma je bila Koreja, s predstavitvijo fantazijsko bogate in ra-